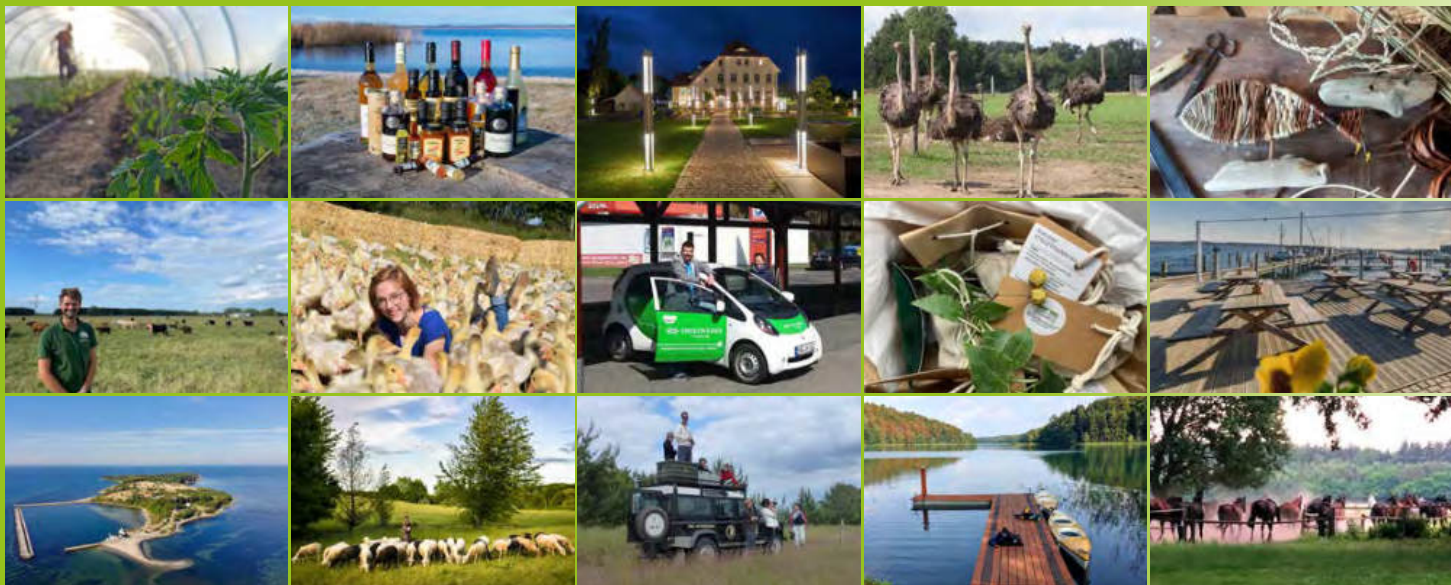

PROAKTIV NATURBASIIERT IM ODER DELTA

deutsche und polnische Unternehmen in einer europaischen Grenzregion

PROAKTYWNIIE I NATURALNIE W DELCIE ODRY

polscy i niemieccy przedsiebiorcy na europejskim pograniczu

„Nigdy nie należy wątpić, że mała grupa inteligentnych, zaangażowanych obywateli może zmienić świat. W rzeczywistości jest to jedyny sposób, który jak dotąd odniósł sukces.“

(Margaret Mead)

„Man sollte nie daran zweifeln, dass eine kleine Gruppe kluger, engagierter Bürger die Welt verändern kann. In der Tat ist das der einzige Weg, der jemals Erfolg hatte.“

(Margaret Mead)

Liebe Leserinnen und Leser,

Seit 2012, also mittlerweile bereits einer Dekade, unterstützt die Deutsche Umwelthilfe (DUH) die Naturschutzarbeit rund um das Stettiner Haff. Anfangs erkannte eine Gruppe engagierter Individuen die Attraktivität dieser noch weitgehend unversehrten Naturlandschaft beidseits der deutsch-polnischen Grenze, die allen in ihrer ganz besonderen und einzigartigen Schönheit und als Lebensraum vieler charakteristischer Tier- und Pflanzenarten als unbedingt schützenswert erschien. Mittlerweile ist das weitläufige Gebiet an der Odermündung eines der Pilotgebiete der europaweit agierenden Organisation Rewilding Europe geworden.

Wichtig war allen dabei von Beginn an die Einbeziehung und Förderung einer nachhaltigen Wirtschaft im Gebiet. Dank der und durch die Natur können und müssen neue Einkommensquellen für die hier lebenden Menschen erschlossen werden, zum Beispiel durch einen nachhaltigen Naturerlebnistourismus in Kombination mit naturnaher Landwirtschaft und lokalen Produkten und Dienstleistungen. Vor diesem Hintergrund erfolgte auch die Beantragung und Durchführung des Projektes „Wildlife Economy“ in den Jahren 2017 bzw. ab 2019 durch die DUH, in dessen Rahmen diese Veröffentlichung entstanden ist. Aufgegriffen und umgesetzt wird diese durch einen in Bearbeitung befindlichen Landscape Business Plan, womit ein weiterer Schritt in Richtung eines nachhaltigen Geschäftsmodells gegangen wird.

Sascha Müller-Kramer
Bundesgeschäftsführer
Deutsche Umwelthilfe e.V.

Zukünftig werden Umsetzungsprojekte vor Ort direkt von dem 2019 gegründeten Rewilding Oder Delta e. V. durchgeführt, der inzwischen kräftig an Fahrt aufgenommen und ein Portfolio eigenständiger Projekte entwickelt hat. Diesem wird die DUH als naturschutzpolitisch bundesweit agierender Verband weiterhin als unterstützender Partner zur Seite stehen.

Ich freue mich ganz besonders, Ihnen die hier vorliegende, von unserem seit Anfang an am Haff beteiligten Partner HOP Transnationales Netzwerk Odermündung zusammengestellte Übersicht natur-aktiver Unternehmen in dieser sehr dynamischen Region vorzustellen. Es bedarf der Energie, Überzeugung und anhaltenden Initiative Einzelner, nachhaltige und natur-basierte Unternehmen auf die Beine zu stellen und langfristig auszubauen – in der Gruppe gemeinsam mit Gleichgesinnten kann aus der Summe der Einzelinitiativen durchaus noch Stärkeres bewirkt werden. Hierfür wünsche ich auch in Zukunft Mut und Erfolg; mögen die hier vorgestellten Beispiele andere inspirieren, ebenfalls aktiv zu werden!

Ihr

A handwritten signature in black ink that reads "Sascha Müller-Kramer".

Sascha Müller-Kraemer

Bundesgeschäftsführer Deutsche Umwelthilfe e.V.

Drodzy Czytelnicy,

od 2012 roku, czyli już dekadę, Deutsche Umwelthilfe (DUH) wspiera prace związane z ochroną przyrody wokół Zalewu Szczecińskiego. Na początku grupa zaangażowanych osób dostrzegła atrakcyjność tego wciąż w dużej mierze nieskażonego naturalnego krajobrazu po obu stronach polsko-niemieckiej granicy, który wydawał się wszystkim absolutnie warty ochrony ze względu na swoje niezwykle i niepowtarzalne piękno oraz jako środowisko życia wielu charakterystycznych gatunków zwierząt i roślin. W międzyczasie rozległy rejon u ujścia Odry stał się jednym z obszarów pilotażowych ogólnoeuropejskiej organizacji Rewilding Europe.

Od początku ważne było dla nas włączenie i promowanie zrównoważonej gospodarki na tym terenie. Dzięki i poprzez przyrodę można i należy rozwijać nowe źródła dochodów dla mieszkających tu ludzi, na przykład poprzez zrównoważoną turystykę przyrodniczą w połączeniu z opartym na przyrodzie rolnictwem oraz lokalnymi produktami i usługami. To właśnie na tym tle DUH złożyła wniosek i realizowała w 2017 r. i od 2019 r. projekt „Wildlife Economy“, w ramach którego powstała niniejsza publikacja. W przyszłości projekty realizowane na miejscu będą prowadzone bezpośrednio przez Rewilding Oder Delta e. V., które to stowarzyszenie zostało założone

w 2019 roku i od tego czasu nabrało znacznego rozpędu i dorobiło się portfolio niezależnych projektów. DUH będzie nadal wspierać tę organizację jako stowarzyszenie zajmujące się ochroną przyrody w skali całego kraju.

Jest mi szczególnie miło zaprezentować Państwu niniejszy katalog przedsięwzięć aktywnych przyrodniczo w tym bardzo dynamicznie rozwijającym się regionie, opracowany przez naszego partnera HOP HOP Transnationales Netzwerk Odermündung, który od początku działa na rzecz Zalewu. Założenie zrównoważonych i opartych na naturze przedsięwzięć oraz ich długofalowy rozwój wymaga energii, przekonania i trwałej inicjatywy poszczególnych osób - w grupie skupiającej podobnie myślących ludzi suma indywidualnych inicjatyw może z pewnością przynieść jeszcze większe efekty. Życzę odwagi i sukcesów w przyszłości; niech przedstawione tu przykłady zainspirują także innych do aktywności!

Wasz

Sascha Müller-Kraenner

federalny prezes zarządu Deutsche Umwelthilfe

Sascha Müller-Kraemer
Dyrektor naczelny
Deutsche Umwelthilfe e.V.

Wie lange dient die Welt dem Menschen?

„Gott sprach zum Menschen: Seid fruchtbar und mehret euch und füllet die Erde und machet sie euch untertan und herrschet über die Fische im Meer und über die Vögel unter dem Himmel und über das Vieh und über alles Getier, das auf Erden kriecht.“ (Genesis, 1. Buch Mose, 1000 v.C.)

Der Mensch gegen alle. Beherrscher der Erde und Krone des göttlichen Schöpfungswerkes. Dieses Bild einer Natur, die nur dem Menschen dient, konnte sich über Jahrtausende im kollektiven Selbstverständnis der Menschheit manifestieren.

Anfang der 1970er Jahre kam es zu einer wirkungsstarken Voraussage weltweit vernetzter Wissenschaftler, die im ersten Berichtes des *Club of Rome* erkannten: *„Wenn die gegenwärtige Zunahme der Weltbevölkerung, der Industrialisierung, der Umweltverschmutzung, der Lebensmittelwirtschaft und der Ausbeutung von natürlichen Rohstoffen unverändert anhält, werden die absoluten Wachstumsgrenzen auf der Erde im Laufe der nächsten hundert Jahre erreicht.“*

Die Schlussfolgerungen dieses Berichtes waren wegweisend und sind heute aktueller denn je: *„Ganz neue Vorgehensweisen sind erforderlich, um die Menschheit auf Ziele auszurichten, die anstelle weiteren*

Wachstums auf Gleichgewichtszustände führen.“ Und neben kritischen Betrachtungen wurden auch Lösungsansätze empfohlen: *„Zu diesen technologischen Maßnahmen gehören die Wiederverwendung von Abfällen, eine verlängerte Nutzungsdauer von Investitionsgut und anderer Arten von Kapitalgütern sowie Handlungen zur langfristigen Erhöhung der Bodenfruchtbarkeit land- und forstwirtschaftlicher Betriebe.“*

Weitere fünfzig Jahre nach der Beurteilung der Weltlage im ersten Bericht des *Club of Rome* beschäftigt sich nun das EU-Projekt *„Wildlife Economy“* intensiv mit speziellen Fragen einer naturbasierten Ökonomie.

Welchen unternehmerischen Ideen bieten geschützte Naturlandschaften als Standort eine wirtschaftliche Grundlage? Gibt es wirtschaftliche Nutzungsarten, welche die naturnahe Entwicklung von Teilregionen begünstigen? Welche Personen und Unternehmen befinden sich auf dem Weg zu einer symbiotischen Partnerschaft mit der Natur? Wie gelingt es, nennenswerte stabile Erwerbsquellen zu entwickeln, die Teil regionaler Wirtschaftskreisläufe sind und für die es zur grundlegenden Geschäftsethik gehört, Naturräume nicht als Lieferant unendlicher Ressourcen zu betrachten, sondern als fragile Paradiesgärten?

Aus diesen Fragestellungen heraus stellte sich das Projekt „Wildlife Economy“ die ambitionierte Aufgabe, das bisherige Forscherwissen mit den praxisbezogenen Erfahrungen ökonomischer und ökologischer Ansätze aus den verschiedensten Regionen Europas zu vereinen und so die innovativsten und gleichermaßen praktikablen Lösungen herauszuarbeiten. Zudem setzt sich der im Rahmen des Projekts erarbeitete Regionale Aktionsplan weitere konkrete Teilziele, um die Oder Delta Region mit ihren wertvollen Naturlandschaften und hohen Wildtierdichten zu einer europäischen Hauptdestination für Wildtierbeobachtungen zu machen.

Im Sinne einer Vorstudie wurde das regionale HOP-Netzwerk beauftragt, im transnationalen Landschaftsraum des Oder Delta polnische bzw. deutsche Unternehmen und Personen zu identifizieren, welche nachfolgenden Kriterien weitgehend gerecht werden: Bezug zum Thema naturbasierter Ökonomie, Regionalität, Naturpartnerschaft im Sinne der Nachhaltigkeitsziele, positive Ausstrahlung und soziale Wechselbeziehungen sowie offenes, kooperatives Denken und Agieren.

Dabei wurden insbesondere in den Kategorien Essen und Trinken, Landwirtschaft, Manufaktur/Erzeuger, Mobilität, Tourismus, Ökologisches Bauen sowie Landschaftspflege/Infrastruktur recherchiert.

Um dieser Recherche einen praktischen Nutzen zu verleihen, liegen die Ergebnisse nun als Sammlung einzelner Karteikarten vor, zusammengefasst in der Form eines Ringbuchordners, in den Sprachen polnisch und deutsch.

Dieses analoge Nachschlagewerk kann durch neue Einheftungen ergänzt und durch Entnahmen korrigiert werden. Damit liegt uns ein haptischer Gebrauchsgegenstand für den Arbeitsalltag vieler regionaler Akteure vor, die auf der Suche nach Kooperation und Partnerschaft sind.

Es handelt sich ein um ein transnationales Netzwerkprojekt, welches Mut zur Nachahmung und Lust auf Mitwirkung in einer innereuropäischen Grenzregion auslösen soll.

Begleitend wird es eine, um Englisch erweiterte, dreisprachige Variante als virtuelle Ausspielung geben. Diese digitalen „Steckbriefe“ naturbasierter, nachhaltig wirtschaftender Unternehmen sind damit für eine breite Öffentlichkeit verfügbar und dienen als Beispiel für andere Regionen.

**Martin Schröter, Projektkoordinator und
Dr. Ernst Schützler**

HOP Transnationales Netzwerk Odermündung e.V. /
HOP Transgraniczna sieć delta Odry

Jak długo świat ma służyć człowiekowi?

„I rzekł Bóg do człowieka: Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi.“

(Genesis, 1. księga, 1000 p.n.e.)

Człowiek przeciwko wszystkiemu. Władca ziemi i korona boskiego dzieła stworzenia. Ten obraz natury, która służy tylko człowiekowi, potrafił manifestować się przez tysiąclecia w zbiorowej samoświadomości ludzkości.

Na początku lat 70. ubiegłego wieku zrzeszeni w globalnej sieci naukowcy dokonali niezwykle trafnej prognozy dochodząc do następującego wniosku w pierwszym raporcie Klubu Rzymskiego: *„Jeśli obecny wzrost liczby ludności na świecie, uprzemysłowienie, zanieczyszczenie środowiska, gospodarka żywnościowa i eksploatacja zasobów naturalnych nie ulegną zmianie, to w ciągu najbliższych stu lat zostaną osiągnięte absolutne granice rozwoju na Ziemi.“*

Wnioski zawarte w tym sprawozdaniu były przełomowe i dziś są bardziej aktualne niż kiedykolwiek wcześniej: *„Potrzebne są zupełnie nowe koncepcje, aby skierować ludzkość na cele, które prowadzą do stanów równowagi, a nie do dalszego wzrostu.“* A oprócz krytycznych

opinii, rekomendowano również propozycje rozwiązań: *„Do tych działań technologicznych zalicza się ponowne wykorzystanie odpadów, wydłużenie okresu użytkowania dóbr inwestycyjnych i innych rodzajów środków trwałych oraz działania mające na celu zwiększenie długotrwałej żyzności gleby w gospodarstwach rolnych i leśnych.“*

Pięćdziesiąt lat po ocenie sytuacji na świecie w pierwszym raporcie Klubu Rzymskiego, projekt UE „Wildlife Economy“ zajmuje się obecnie intensywnie konkretnymi zagadnieniami gospodarki opartej na przyrodzie. Dla jakich pomysłów na biznes chronione obszary przyrodnicze jako lokalizacja mogą służyć za bazę gospodarczą? Czy istnieją zastosowania gospodarcze, które sprzyjają przyrodniczemu rozwojowi subregionów? Jakie osoby i przedsiębiorstwa są na drodze do symbiotycznego partnerstwa z naturą? Jak można rozwijać godne uwagi, stabilne źródła dochodów, które wpisują się w regionalny obieg gospodarczy i dla których częścią podstawowej etyki biznesowej nie jest traktowanie obszarów przyrodniczych jako dostawców nieskończonych zasobów, ale jako kruche rajskie ogrody?

W oparciu o te pytania projekt „Wildlife Economy“ wyznaczył sobie ambitne zadanie połączenia dotychczasowej wiedzy naukowców z praktycznym doświadczeniem podejścia ekonomicznego i ekologicznego z najróżniejszych regionów Europy i wypracowania w ten sposób najbardziej innowacyjnych i jednocześnie również praktycznych rozwiązań.

Na zasadzie badania wstępnego zlecono regionalnej sieci HOP zidentyfikowanie polskich i niemieckich przedsiębiorstw i osób w obszarze transgranicznego krajobrazu delty Odry, które w dużej mierze spełniają następujące kryteria:

Nawiązywanie do tematu gospodarki opartej na przyrodzie, regionalności, partnerstwa przyrodniczego w rozumieniu celów zrównoważonego rozwoju, pozytywnej charyzmy i wzajemnych powiązań społecznych oraz otwartego, kooperatywnego myślenia i działania.

W szczególności uwagę poświęcono takim kategoriom jak: żywność i napoje, rolnictwo, manufaktury/produccenci, mobilność, turystyka, budownictwo ekologiczne oraz ochrona/infrastruktura krajobrazu.

Aby te poszukiwania znalazły praktyczne zastosowanie, ich wyniki zostały udostępnione w formie kolekcji pojedynczych kart z informacjami w języku polskim i niemieckim, która ma formę segregatora kołowego.

To analogowe opracowanie można uzupełniać wpinając nowe karty i poprawiać usuwając zbędne. Tym samym do naszych rąk trafia haptyczny przedmiot przydatny w codziennej pracy wielu regionalnych działaczy, którzy poszukują współpracy i partnerstwa.

Jest to projekt ponadnarodowej sieci, który może natchnąć odwagą do naśladowania i chęcią uczestnictwa w wewnętrznym europejskim regionie przygranicznym.

Powstanie również trójjęzyczna wersja, rozszerzona o język angielski, jako wirtualny przewodnik. Te cyfrowe „profile“ przedsiębiorstw działających w zgodzie z naturą i zasadami zrównoważonego rozwoju stają się w ten sposób dostępne dla szerokiego grona odbiorców.

Martin Schröter, koordynator projektu oraz dr Ernst Schützler

HOP Transnationales Netzwerk Odermündung e.V. / HOP
Transgraniczna sieć delta Odry

INHALTSÜBERSICHT

- 🌿 Inselmühle Usedom
- 🌿 Höfegemeinschaft Pommern
- 🌿 Gutshof Liepen „Am Peenetal“
- 🌿 Gut Owstin
- 🌿 Kräutergarten Pommerland
- 🌿 Stolperhof
- 🌿 Flechtwerkstatt „Verflochtenes“
- 🌿 Hof am Mühlenbach
- 🌿 Grüner Gänsehof & Agrar Schwennenz
- 🌿 Fennhof
- 🌿 Inselwerke eG
- 🌿 UsedomRad
- 🌿 pommernArche
- 🌿 Wildkräuter Gutshaus Ramin
- 🌿 Gärtnerhof Guter Heinrich
- 🌿 Nachhaltiges Fischen: Fischer Kai Handke Korswandt
- 🌿 Höfeladen Esslust
- 🌿 Naturhafen Krummin
- 🌿 Haus Wildtierland
- 🌿 Milchschaafhof am Fuchsberg
- 🌿 Bauerberg
- 🌿 Forstamt Neu Pudagla
- 🌿 Insel-Safari
- 🌿 Nature Guide Network
- 🌿 Original Bauerngarten Manufaktur
- 🌿 Gutsbrennerei Zinzow
- 🌿 Hof Schwarze Schafe
- 🌿 Gourmet Manufaktur Gut Klepelshagen
- 🌿 Ferienhäuser Sikory Hill, Czaplonek
- 🌿 Ferienhaus Wielin im Rezerwat Wielin
- 🌿 Landhaus Bielin am Moryn See
- 🌿 Hanfhaus Dom Konopi
- 🌿 Sadowski – „Wunder aus Ula“
- 🌿 Pferde- und Agrotourismus Nowe Warpno
- 🌿 Glamping Podgrodzie
- 🌿 Bazar Szczecin mit Natur- und Kunsthandwerksprodukten
- 🌿 Fundacja Juchowo – Kulturstätte auf dem Lande
- 🌿 „creme&mus“ Jowita Wieczorek
- 🌿 Ökolandbau Maria Szczeblewska
- 🌿 Oder Delta Safaris
- 🌿 Herr Knoblauch
- 🌿 Ökohof „Sedina“
- 🌿 Küstenvereinigung
- 🌿 Tourismusorganisation Stepnica
- 🌿 Historisches Forsthaus, Wiedzieńsko
- 🌿 Weingut „Sydonia“
- 🌿 Haltestelle Wolczkowo
- 🌿 Kisi-Kisi
- 🌿 Ökologischer Musterbetrieb „FRYKAS“
- 🌿 Käse Stettin
- 🌿 Obstgarten Rajewski
- 🌿 Insel Karsibór – Tomasz Olechwir

SPIS TREŚCI

- Młyn na wyspie Uznam
- Wspólnota Rolnicza Pomerania
- Posiadłość Liepen „Am Peenetal”
- Majątek Owstin
- Ogród zielony Pomerania
- Folwark Stolperhof
- Pracownia plecionkarstwa „Przeplatanka“
- Gospodarstwo am Mühlenbach
- Zielona Farma Gesi & Gospodarstwo Rolne Schwennenz
- Fennhof
- Inselwerke eG
- UsedomRad
- Arka Pomorska
- Dzikie zioła Dworek w Raminie
- Ogrodnictwo Guter Heinrich
- Zrównoważone rybołówstwo
- Höfeladen Esslust
- Port w Krumminie
- Dom Krainy Dzikich Zwierząt
- Gospodarstwo mleczne – owczarnia am Fuchsberg
- Bauerberg
- Nadleśnictwo Neu Pudagla
- Safari na Wyspie
- Nature Guide Network
- Oryginalny ogród wiejski – Manufaktura
- Gorzelnia Zinzow
- Gospodarstwo Czarne Owce
- Manufaktura Smakosza Klepelshagen
- Domy wakacyjne Sikory Hill
- Ośrodek Rezerwat Wielin
- Dworek Bielin
- Dom Konopi
- Tomasz Sadowski – „Cuda z Ula”
- Turystyka konna Brzózki
- Glamping Podgrodzie
- Szczeciński Bazar Smakoszy
- Juchowo Farm
- Pracownia artystycznych tortów i czekolady „Creme&mus”
Jowita Wieczorek
- Rolnictwo ekologiczne Maria
- Oder Delta Safaris
- Pan Czosnek „MR CZOSNEK”
- Gospodarstwo Ekologiczne „Sedina”
- Stowarzyszenie na Rzecz Wybrzeża
- Stepnicka Org. Turystyczna
- Zabytkowa leśniczówka, Widzieńska
- Winnica Sydonia
- Przystanek Wolczkowo
- Kisi-Kisi
- Demonstracyjne Gospodarstwo Ekologiczne „FRYKAS”
- Sery Szczecin
- Sady Rajewscy
- Wyspa Karsibór – Tomasz Olechwir

Inselmühle Usedom

Die 2019 eröffnete Naturmanufaktur stellt kaltgepresste Speiseöle, naturbelassene Obst- und Gemüsesäfte, Pommernsenf, Liköre sowie delikate Aufstriche her. Das einhundert-sechzigjährige Gemäuer beherbergt modernste Technik. Tausende Nuss- und Aprikosenbäume wurden in direkter Umgebung gepflanzt. Die meisten Zutaten stammen aus der näheren Region. So auch die mehrfach ausgezeichneten Mecklenburger Landweine und Spirituosen des eigenen Weinguts Schloss Rattey, die das Produktportfolio bereichern.

Młyn na wyspie Uznam

Otwarta w 2019 roku manufaktura produkuje tłoczone na zimno oleje spożywcze, naturalne soki owocowe i warzywne, musztardę pomorską, nalewki i delikatne smarowidła. W stu sześćdziesięcioletnim budynku mieści się najnowocześniejsza technologia. W bezpośrednim sąsiedztwie posadzono tysiące drzew orzechowych i morelowych. Większość składników pochodzi z najbliższego regionu. Dotyczy to również wielokrotnie nagradzanych meklemburskich win stołowych i napojów alkoholowych z własnej winnicy Schloss Rattey, które wzbogacają portfolio produktów.

Blick in die Zukunft

Ziel ist es, alles aus eigenem Anbau zu produzieren.

Patrząc w przyszłość

Celem jest produkowanie wszystkiego z własnej uprawy.

Inselmühle Usedom

Bäderstraße 9-11 (B110)
17406 Usedom
+49 (0) 38372 769 902
kontakt@inselmuehle-usedom.de
Betriebsleiter: Torsten Peters
+49 (0) 38372 769 908
peters@inselmuehle-usedom.de
www.inselmuehle-usedom.de
www.schlossrattey.de

HÖFEGEMEINSCHAFT POMMERN

Höfegemeinschaft Pommern

Die Höfegemeinschaft Pommern verbindet Mutterkuhhaltung, Ackerbau und Gärtnerei mit Artenschutz, Regionalentwicklung und Zukunftsfragen. Auf 2.300 Hektar weiden die Herden der drei Höfe und leisten einen wichtigen Beitrag für verschiedene Artenschutzprojekte. Viele Erzeugnisse gehen vom Feld in die Direktvermarktung, anderes wird von der Produktionsküche und den im Dorf ansässigen Bio-Startups weiterverarbeitet. Auf einem 2.000 m² Weltacker werden jedes Jahr Gäste aus der Region und dem ganzen Land mit spannenden Denkanstößen über die Landwirtschaft versorgt. In der interaktiven Ausstellung lernen Kinder und Erwachsene, welche Bedeutung ihre persönliche Ernährung für die Landwirtschaft und unsere Welt hat. Alle drei Höfe der Höfegemeinschaft sind Demeter zertifiziert und im Eigentum der BioBoden Genossenschaft. (www.bioboden.de)

Wspólnota Rolnicza Pomerania

Pomorska wspólnota rolnicza łączy hodowlę krów mamek, uprawy rolne i ogrodnictwo z ochroną gatunków, rozwojem regionalnym i wyzwaniami przyszłości. Stada z tych trzech gospodarstw pasą się na 2.300 hektarach i wnoszą istotny wkład w różne projekty ochrony gatun-

ków. Wiele produktów trafia z pola do bezpośredniej sprzedaży, inne są przetwarzane w kuchni produkcyjnej i ekologicznych start-upach zlokalizowanych w wiosce. Na „globanym polu“ o powierzchni 2.000 m² co roku goście z regionu i całego kraju mają okazję do ciekawych przeżyć na temat rolnictwa. Na interaktywnej wystawie dzieci i dorośli dowiadują się, jakie znaczenie dla rolnictwa i naszego świata ma ich własny sposób odżywiania. Wszystkie trzy gospodarstwa należące do wspólnoty rolniczej posiadają certyfikat Demeter i są własnością spółdzielni BioBoden. (www.bioboden.de)

Blick in die Zukunft

Neben dem Weltacker entsteht ein ökologisch gebautes Haus für eine Produktionsküche sowie Veranstaltungsräume und eine Dachterrasse.

Patrząc w przyszłość

Obok globalnego pola powstaje budowany w sposób ekologiczny dom mieszczący kuchnię produkcyjną, pomieszczenia do organizacji imprez oraz taras na dachu.

Höfegemeinschaft Pommern GmbH

Dorfstraße 56
17321 Rothenklempenow
+49 (0) 39744 559 000
info@hoefegemeinschaft-pommern.de
<https://hoefegemeinschaft-pommern.de>

Gutshof Liepen Hotel & Restaurant „Am Peenetal“

Im größten zusammenhängenden Moorgebiet und dem letzten unverbauten Flusstal Westeuropas liegt der Gutshof Liepen. In der weiten Flusslandschaft leben Seeadler, Biber, Fischotter und Eisvögel. Der Gutshof verfügt über drei Hotelgebäude mit Zimmern und Ferienwohnungen. Unter dem Motto „Regional mal anders“ bietet die Gastronomie ein wechselndes Angebot aus frischen, regionalen Produkten und saisonalen Köstlichkeiten, selbst angebaute Kräuter sowie Wissen über die Herkunft der Produkte. Der Gutshof mit seinem 1.800 m² großen Wellness- und SPA-Bereich wird energetisch nachhaltig durch Geothermie und Photovoltaik betrieben. Auf der Peene verkehren acht eigene Solarboote für die Naturbeobachtung.

Posiadłość Liepen Hotel & Restaurant „Am Peenetal”

Posiadłość Liepen położona jest w największym w Europie Zachodniej kompleksie torfowisk i ostatniej dziewiczej dolinie rzecznej. W rozległych ostępach rzecznych żyją orły bieliki, bobry, wydry i zimorodki. Na terenie posiadłości znajdują się trzy budynki hotelowe z pokojami i mieszkaniami wakacyjnymi. Pod hasłem „Regionalnie inaczej”

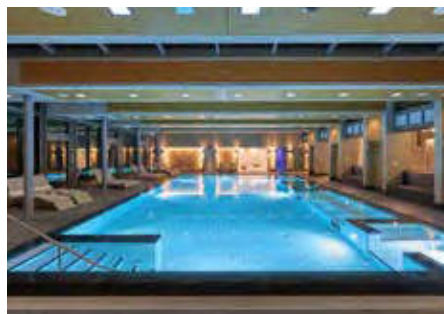
gastrowidm proponuje zmieniającą się ofertę świeżych, regionalnych produktów i sezonowych przysmaków, domowe zioła i wiedzę o pochodzeniu produktów. Posiadłość ze strefą wellness i SPA o powierzchni 1.800 m² działa w sposób zrównoważony energetycznie wykorzystując energię geotermalną i fotowoltaikę. Po rzece Peene (Piana) pływa osiem własnych łodzi napędzanych energią słoneczną, które umożliwiają obserwację przyrody.

Blick in die Zukunft

Wir freuen uns über die Erweiterung der regionalen Entwicklung, besonders im Naturschutz und dem Zusammenwachsen im Oderdelta. Gern begrüßen wir Besucher von der polnischen Seite und stellen unseren Gutshof für Veranstaltungen, Begegnungen und Feste zur Verfügung.

Patrząc w przyszłość

Cieszymy się z dalszego rozwoju regionalnego, szczególnie w zakresie ochrony przyrody i wspólnego sąsiedztwa w obszarze doliny Odry. Z przyjemnością witamy gości z polskiej strony i udostępniamy naszą posiadłość na imprezy, spotkania i uroczystości.

Hotel & Restaurant Am Peenetal

Dorfstraße 31
17391 Neetzow-Liepen
+49 (0) 39721 567 58
Geschäftsführer: Stefan Wollert
info@gutshof-liepen.de
www.gutshof-liepen.de

Gut Owstin

Inmitten von Vorpommern liegt nahe der Peene das geschichtsträchtige Gut Owstin. Seit 2001 wird der Gutsbetrieb wieder aufgebaut, so dass heute in der gutseigenen Metzgerei Fleisch vom Büffel, Strauß und Wild veredelt wird. Das Wild stammt aus direkter Umgebung, die Büffel und Strauße werden direkt auf dem Gutsbetrieb gezüchtet. Büffel- wie auch Straußenfleisch ist sehr fett- und cholesterinarm.

Majątek Owstin

W samym środku Pomorza Przedniego w pobliżu rzeki Peene leży historyczna posiadłość Owstin. Od 2001 roku posiadłość jest przebudowywana i obecnie we własnej masarni poddaje się obróbce mięso bizonów, strusi i dziczyzny. Dziczyzna pochodzi z najbliższej okolicy, bawół i strus są hodowane bezpośrednio na terenie posiadłości. Zarówno mięso bawole jak i strusie charakteryzuje się bardzo niską zawartością tłuszczu i cholesterolu.

Blick in die Zukunft

Eine nachhaltige Bewirtschaftung von Wiese und Acker, die Veredelung der Produkte und eine direkte Vermarktung zeichnen den Gutsbetrieb im Herzen Vorpommerns aus und werden auch in Zukunft die Grundlage bilden.

Patrząc w przyszłość

Zrównoważona uprawa łąk i pól, uszlachetnianie produktów i sprzedaż bezpośrednia stanowią o wyjątkowości tej posiadłości w sercu Pomorza Przedniego i będą jej podstawą również w przyszłości.

Gut Owstin

Ursula Büschgens
17506 Owstin
+49 (0) 38353 777 80
info@gut-owstin.de
www.gut-owstin.de

KRÄUTERGARTEN POMMERLAND

Kräutergarten Pommerland

Die Bio-Tee-Manufaktur ist seit 2001 im Lassaner Winkel beheimatet und produziert in Handarbeit Bio Kräuter-Tee in höchster Qualität. Die Blüten, Blätter und Wurzeln kommen teils von den eigenen Feldern und teilweise von langjährigen Anbau-Partnern und zertifizierten Kräuterhändlern. Die Manufaktur ist als Genossenschaft organisiert und engagiert sich für die Landwende und gegen den Einsatz von Ackergiften. Gut 130 Menschen – Freunde, Kunden, Lieferanten, Nachbarn, Enthusiasten – gehören dieser lebendigen Gemeinschaft an. Einmal im Jahr gibt es ein Zusammentreffen zum Austausch, Treffen wichtiger Entscheidungen und zum Feiern.

Ogród ziołowy Pomerania

Od 2001 roku w Lassaner Winkel znajduje się ekologiczna manufaktura herbaty, w której ręcznie produkuje się najwyższej jakości ekologiczne herbaty ziołowe. Kwiaty, liście i korzenie pochodzą częściowo z upraw własnych, a częściowo od wieloletnich partnerów upraw i certyfikowanych sprzedawców ziół. Manufaktura posiada formę spółdzielni i jest zaangażowana w działania na rzecz proekologicznych zmian w rolnictwie oraz przeciwko stosowaniu trucizn w uprawach. Do tej żywej społeczności należy ponad 130 osób –

przyjaciół, klientów, dostawców, sąsiadów, entuzjastów. Raz w roku odbywa się spotkanie, na którym wymieniamy się pomysłami, podejmujemy ważne decyzje i wspólnie świętujemy.

Blick in die Zukunft

Die Manufaktur engagiert sich dafür, regionale Kooperationen zu stärken und noch mehr Menschen für die Genossenschaft und für die Bio-Kräuter-Tees zu begeistern. Ein weiteres wichtiges Zukunftsanliegen für die großblättrigen und farbenfrohen Teekräuter ist ein nachhaltiger Relaunch der Verpackung.

Bio-Tee Manufaktur KRÄUTERGARTEN POMMERLAND eG

Christiane Icke
Am Sonnenacker 3-5
17440 Lassan OT Pulow
+49 (0) 38374 806 49
ci@kraeutergarten-pommerland.de
<https://kraeutergarten-pommerland.de>

Patrząc w przyszłość

Manufaktura pragnie rozwijać regionalne kooperacje oraz zachwycić jeszcze więcej osób spółdzielnią i ekologicznymi herbatami ziołowymi. Kolejnym ważnym zagadnieniem na przyszłość jest zrównoważony obrót opakowaniami dla wielkolistnych i kolorowych ziół herbacianych.

STOLPERHOF

Stolperhof

Der Stolperhof ist ein ökologisches Tourismusprojekt mit Pension, Gastronomie und Erlebnisbereich. Die alte Hofanlage mit Wohn- und Geschäfts- sowie Pensionshaus in Lehmfachwerk, Stall und Waschhaus wurde schadstofffrei in traditionellem Handwerk rekonstruiert und mit modernsten ökologischen Techniken versehen. Die Gebäude, der Bauerngarten und Koppeln werden mit eigener Trinkwasserversorgung, Entsorgung mittels Pflanzenbeetanlage, Solaranlage für Warmwasser sowie Holzvergaser ökologisch bewirtschaftet. Der Hof bietet seinen Gästen Pommersche Küche, auf Wunsch gerne vegetarisch.

Folwark Stolperhof

Stolperhof to projekt turystyki ekologicznej obejmujący pensjonat, restaurację i teren rekreacyjny. Ten dawny folwark składający się z budynków mieszkalnych, biurowych i pensjonatowych o szachulcowej konstrukcji, stajnia i pralnia zostały zrekonstruowane metodą tradycyjnego rzemiosła, bez stosowania szkodliwych substancji i wyposażone w najnowsze ekologiczne technologie. Budynek, ogród i padoki są użytkowane w sposób ekologiczny, posiadają własne ujęcie wody pitnej, oczyszczanie

ścieków za pomocą systemu złoża roślinnego, system solarny do podgrzewania wody i gazyfikator zasilany drewnem. Gospodarstwo oferuje swoim gościom kuchnię pomorską, na życzenie wegetariańską.

Blick in die Zukunft

Eine nachhaltige Bewirtschaftung wird auch zukünftig im Vordergrund stehen.

Patrząc w przyszłość

Zrównoważone gospodarowanie będzie również priorytetem w przyszłości.

Stolperhof Tourismusagentur

Berit Poppe
Landweg 1
17406 Stolpe
+49 (0) 38372 710 81
stolperhof@t-online.de
<https://stolperhof.wordpress.com/>

FLECHTWERKSTATT „VERFLOCHTENES“

Flechtwerkstatt „Verflochtenes“

Aus Leidenschaft für alles Natürliche und Geflochtene begann Anja Müller mit dem Sammeln von schon in die Jahre gekommenen Körben und Schalen und dem Flechten von Körben. Ihr Handwerk gibt sie gern in Kursen an Kinder und Erwachsene weiter.

Diese Flechterin verkörpert das Idealbild für einen naturbasierten Wirtschaftszweig. Ihre Arbeit beginnt mit der Ernte der Weidenruten. Anja Müller entnimmt der Natur sorgsam das benötigte Arbeitsmaterial und betreibt damit aktive Landschaftspflege. Die handwerklich solide verarbeiteten Körbe sind Gegenstände mit hohem Gebrauchswert und langer Haltbarkeit.

Pracownia plecionkarstwa „Przeplatanka“

Z pasji do wszystkiego, co naturalne i plecione, Anja Müller zaczęła zbierać kosze i misy, które miały już swoje lata i sama wyplatać kosze. Lubi przekazywać swój kunszt dzieciom i dorosłym na kursach.

Wyplataczka uosabia idealny wizerunek gałęzi przemysłu opartej na naturze. Jej praca zaczyna się od zbioru wierzbowych witek. Anja Müller starannie pozyskuje z natury niezbędny materiał roboczy i w ten sposób aktywnie

pielęgnuje krajobraz. Solidnie wykonane kosze to przedmioty o wysokich walorach użytkowych i dużej trwałości.

Blick in die Zukunft

Die offene Werkstatt mit Workshops und Flechtkursen für alle Altersgruppen sowie Online-Praxis Seminare und spezielle Kinder- und Schulprojekte wird weiterentwickelt. Ab 2022 ist Anja mobil unterwegs mit dem www.flechtmobil-mv.de.

Patrząc w przyszłość

Otwarta pracownia z warsztatami i kursami plecionkarskimi dla wszystkich grup wiekowych, jak również seminaria praktyczne online oraz specjalne projekty dziecięce i szkolne będą dalej rozwijane. Od 2022 roku Anja stanie się mobilna dzięki www.flechtmobil-mv.de.

Flechtwerkstatt verflochtenes

Anja Müller
Schusterstraße 27
17438 Wolgast
+49 (0) 3836 238 2366
+49 (0) 176 576 24909
anja@verflochtenes.de
www.verflochtenes.de

HOF AM MÜHLENBACH

Hof am Mühlentbach

Der 1993 aus Ruinen wieder auferstandene Bauernhof liegt in der reizvollen Moränenlandschaft Ostvorpommerns. Die artgerechte Freilandhaltung insbesondere von Galloway- und Angus-Rindern gehört zur Firmenphilosophie, wie auch die schonende, stressfreie Eigenschlachtung. Der Betrieb ist von Neuland zertifiziert, einem u.a. vom Deutschen Tiereschutzbund und vom BUND getragenen Verein. Der Betrieb finanziert sich hauptsächlich durch die Direktvermarktung von hochqualitativem Weiderinderfleisch und die Vermietung komfortabler, kinder- und haustierfreundlicher Ferienhäuser.

Gospodarstwo am Mühlentbach

Powstałe w 1993 roku z ruin gospodarstwo leży jest w urokliwym krajobrazie morenowym wschodniej części Pomorza Przedniego. Filozofia firmy opiera się na hodowli bydła na wolnym wybiegu, w szczególności rasy Galloway i Angus, oraz na bezstresowym uboju własnym. Gospodarstwo posiada certyfikat Neuland, stowarzyszenia wspieranego m.in. przez Niemieckie Stowarzyszenie Ochrony Zwierząt finansowane przez Federację. Gospodarstwo utrzymuje się głównie z bezpośredniej

Grüner Gänsehof & Agrar Schwennenz

Unweit von Stettin, nahe der polnischen Grenze, betreiben Astrid Grün mit dem „Grünen Gänsehof Ladenthin“ und Emanuel Reim mit der „Agrar Schwennenz GmbH“ nachhaltige Landwirtschaft und Erhaltungszucht. Neben den modernen Gänserassen haben auch ältere, regionaltypische Rassen ganzjährig auf dem Hof ihr Zuhause: Zuchttiere der Rassen Pommerngans und Pommernente.

Die Agrar Schwennenz GmbH betreut seit 2017 zwei Herden der robusten Regionalrasse „Uckermärker“. Diese wachsen unter den hohen Standards der artgerechten Tierhaltung auf: Kälberaufzucht an der Mutterkuh bis zum 6. Monat, Strohhaltung mit viel Tageslicht und großzügigen Liegeflächen mit Auslaufbereich.

Zielona Farma Gęsi & Gospodarstwo Rolne Schwennenz

Niedaleko Szczecina, przy granicy z Polską Astrid Grün z „Zielonej Farmy Gęsi Ladenthin“ i Emanuel Reim z „Agrar Schwennenz GmbH“ zajmują się zrównoważonym rolnictwem i hodowlą zachowawczą. Oprócz nowych ras gęsi w gospodarstwie całorocznie mieszkają również starsze, typowe dla regionu rasy: gęś pomorska i kaczka pomorska.

Firma Agrar Schwennenz GmbH od 2017 roku opiekuje się dwoma stadami bydła wytrzymałej rasy regionalnej „Uckermärker“. Zwierzęta dorastają w wysokich standardach właściwych dla swojego gatunku: Cielęta są odchowywane przy matce do 6 miesiąca życia, trzymane na słomie, z dużą ilością światła dziennego i przestronnymi legowiskami z wybiegiem.

Blick in die Zukunft

Verschiedene Vertriebswege über regional ansässige Hofläden, Genuss-Gastronomen und Märkte sollen erschlossen werden. Eine regionale Netzwerkbildung wird dabei aktiv unterstützt.

Patrząc w przyszłość

Chcemy uruchomić różne kanały dystrybucji poprzez regionalne sklepiki prowadzone na terenie gospodarstw rolnych, gastronomów i targowiska. Będziemy przy tym aktywnie wspierać tworzenie sieci regionalnych.

Grüner Gänsehof

Dr. Astrid Grün
Ladenthin 33
17322 Grambow OT Ladenthin
+49 (0) 39749 299 580
info@gruener-gaensehof.de
www.gruener-gaensehof.de

Fennhof

Der Reiterhof mit Wanderreit- und Radstation ist ein kleiner, liebevoll geführter Familienbetrieb in der Ueckermünder Heide, mitten im Herzen der Natur. Die Betreiber Eva und Heiko Hafermalz sind zertifizierte Natur- und Landschaftsführer. Auf dem Rücken der Pferde oder am Zügel bringen die beiden engagierten Netzwerkenthusiasten ihren Gästen die Wunder der Natur nahe.

Neben qualifiziertem Reitunterricht, Ponyreiten und Kuscheln, Ferienreitercamp für Kinder und Jugendliche, Reittouren oder Beritt von Jung- und Freizeitpferden werden Gäste besonders für die Natur und ihre Schutzbedürftigkeit sensibilisiert.

Fennhof

Stajnia jeździecka ze stacją przystankową dla miłośników wędrówek konnych i pieszych to mała i z zamiłowaniem prowadzona firma rodzinna w Ueckermünder Heide, w samym sercu natury. Eva i Heiko Hafermalz są certyfikowanymi przewodnikami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Na grzbiecie konia lub na lejcach tych dwoje zagorzałych entuzjastów sieci przybliża swoim gościom cuda natury. Oprócz profesjonalnej nauki jazdy konnej, prze-

jażdżek i przytulania kucyków, wakacyjnych obozów jeździeckich dla dzieci i młodzieży, rajdów konnych lub szkolenia koni młodych i rekreacyjnych, goście są szczególnie uwrażliwiani na przyrodę i potrzebę jej ochrony.

Blick in die Zukunft

Naturführungen und eine nachhaltige Bewirtschaftung des Hofes werden künftig im Vordergrund stehen.

Patrząc w przyszłość

W przyszłości na pierwszym planie znajdą się wycieczki przyrodnicze i zrównoważone zarządzanie gospodarstwem.

Fennhof – Reiterhof mit Wanderreit- und Radstation

Eva Hafermalz
Ludwigshof 12
17375 Ahlbeck
+49 (0) 939775 205 60 (gerne whatsapp)
info@fennhof.de
www.fennhof.de

Inselwerke eG

Die Energiegenossenschaft engagiert sich für eine nachhaltige und bürgergetragene Energiewende. Dabei liegt die Expertise in bedarfsgerechten und kosteneffizienten Lösungen für Photovoltaikanlagen und Ladeinfrastruktur für Elektromobilität.

Seit 2016 engagieren sich die Inselwerke als Dienstleister in den Bereichen der Ladeinfrastruktur für Elektroautos sowie der eigenen Stromerzeugung als Schlüssel zu einer erneuerbaren Mobilität. Begleitet werden alle Schritte von der Planung über die Errichtung bis zum Betrieb der Ladepunkte für ein nutzerfreundliches Angebot.

Inselwerke eG

Spółdzielnia energetyczna jest zaangażowana w zrównoważoną i kierowaną przez obywateli transformację energetyczną. Spółdzielnia specjalizuje się w dostosowanych do potrzeb i kosztowo efektywnych rozwiązaniach systemów fotowoltaicznych i infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych.

Od 2016 roku Inselwerke angażuje się jako dostawca usług w zakresie infrastruktury do ładowania samochodów elektrycznych oraz własnej produkcji energii elektrycznej jako

klucza do mobilności odnawialnej. W celu zapewnienia przyjaznej dla użytkownika oferty wszystkie etapy, począwszy od planowania, poprzez instalację, aż po eksploatację punktów ładowania są ze sobą powiązane.

Blick in die Zukunft

Besonders auf der Insel Usedom und entlang der Vorpommerschen Dorfstraße soll das Ladeangebot für eAutos und Pedelecs ständig erweitert werden.

Patrząc w przyszłość

Szczególnie na wyspie Uznam i wzdłuż ulicy Vorpommersche Dorfstraße należy stale rozbudowywać infrastrukturę do ładowania samochodów i rowerów elektrycznych.

Inselwerke eG

Geschäftsstelle Eberswalde
Eisenbahnstraße 92-93
16225 Eberswalde
+49 (0) 38372 140 000
www.inselwerke.de
Vorstand: Frank Haney, René Tettenborn
und Madlen Haney

UsedomRad

Dem innovativen Fahrradverleihsystem UsedomRad ist es mit einem flächendeckenden Stationsnetz gelungen, eine funktionierende Infrastruktur auf der Insel Usedom und dem angrenzenden Festland zu erreichen. In das geförderte Modellprojekt der Verleihstationen wurden die lokalen privaten Radanbieter und die gesamte Tourismusbranche bereits frühzeitig eingebunden.

Mit der einheitlichen und aufeinander abgestimmten Logistik wird eine hohe Servicekompetenz erreicht. Der Registrierungsvorgang bei UsedomRad kann ganz unkompliziert an den bemannten Stationen oder gleich online auf der Website von UsedomRad durchgeführt werden.

UsedomRad

Dzięki innowacyjnemu systemowi wypożyczalni rowerów UsedomRad na wyspie Uznam i przyległym szelfie kontynentalnym udało się stworzyć sprawnie działającą infrastrukturę z obejmującą cały obszar siecią stacji. Do tego projektu modelowego, który uzyskał wsparcie finansowe, już na wczesnym etapie włączeni zostali lokalni prywatni usługodawcy w zakresie wypożyczenia rowerów oraz cała branża turystyczna.

Dzięki jednolitej i skoordynowanej logistyce osiągnięto wysoki poziom kompetencji serwisowych. Proces rejestracji w UsedomRad przebiega w bardzo prosty sposób na stacjach obsługi lub od razu online na stronie internetowej UsedomRad.

Blick in die Zukunft

Vor allem in der Region Usedom soll die Infrastruktur für Elektrofahräder kontinuierlich ausgebaut werden.

Patrząc w przyszłość

Szczególnie w regionie Uznam należy stale rozbudowywać infrastrukturę do rowerów elektrycznych.

UsedomRad GmbH

Axel Bellinger + Enrico Krohn
Hauptstraße 8
17459 Ückeritz
+49 (0) 38375 247 101
+49 (0) 172 561 6598
gs@usedomrad.de
www.usedomrad.de

POMMERNARCHE

POMMERN ARCHE
ARKA POMORZA
POMERANIAN ARK

Ur-Typisch Pommern!
LeuchtturmRegion für Nachhaltigkeit

pommernArche

Urtypisch, kooperativ, weltoffen ... so ist Vorpommern. Regionalität und regionale Produkte als Zukunftskonzept für nachhaltige Landwirtschaft, tier-, pflanzen- und menschenwohlgerichtet produziert, sind die Ziele des pommernArche Vereins. Regionale Akteure machen hier mit einer kooperativen Vermarktungsstrategie auf Pommern und seine Erzeugnisse aufmerksam, zeigen Vielfalt, Leistungsfähigkeit und Strahlkraft der Region und seiner Produkte. Die sichere Regionalversorgung aus nachhaltiger Produktion unterstützt eine zukunftsfähige und umweltverträgliche Wirtschaftskraft der Region und seiner Unternehmen und trägt zur Revitalisierung der ländlichen Räume und der grenzübergreifenden Zusammenarbeit bei – ein neues und nachhaltig genussfreudiges Image für Vorpommern. Grundlage: Das grüne Erbe der Region – Identitätsentwicklung durch Regionalisierung der Wertschöpfungskette vom Acker auf den Teller.

Arka Pomorska

Niepowtarzalne, chętne do współpracy, kosmopolityczne... takie jest Pomorze Przednie. Regionalność i produkty regionalne jako koncepcja przyszłości dla zrównoważonego rolnictwa, wytwarzane w sposób przyjazny dla

zwierząt, roślin i ludzi to cele stowarzyszenia pommernArche. Tutaj regionalni działacze zwracają uwagę na Pomorze i jego produkty za pomocą strategii marketingowej opartej na współpracy, pokazując różnorodność, efektywność i atrakcyjność regionu i jego produktów. Bezpieczne zaopatrywanie regionu w produkty pochodzące ze zrównoważonej produkcji umożliwi regionowi i jego przedsiębiorstwom rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym oraz przyczynia się do ożywienia obszarów wiejskich i współpracy transgranicznej – to nowy, przyjemny wizerunek Pomorza Przedniego. Podstawa: Zielone dziedzictwo regionu – rozwój tożsamości poprzez regionalizację łańcucha wartości od pola do stołu.

Blick in die Zukunft

Mit dem Siegel „BESTES VON UNS aus Vorpommern“ und der zweisprachigen Herkunfts- und Qualitätsmarke POMMERN I POMORZE ist ein grenzübergreifendes Instrument geschaffen für den Aufbau von Strukturen für wirtschaftliche Zusammenarbeit. Über eine gemeinsame B2B-Plattform pommern-MarktPlatz können Erzeuger und Wiederverkäufer miteinander Handel treiben.

pommernArche – arkaPomorza – pomeranianArk e. V.

An der Fährbrücke 1a
18439 Stralsund
Sprecherin: Friz Fischer
+49 (0) 3831 287 10
+49 (0) 3831 287 113
pommernarche@aol.com
www.pommernarche.com

Gemeinsames Marketing, Messe- und Marktauftritte und vieles mehr entstehen.

Patrząc w przyszłość

Dzięki znakowi „Najlepsze, co mamy z Pomorza Przedniego” oraz dwujęzycznej marce pochodzenia i jakości POMMERN I POMORZE powstał transgraniczny instrument służący rozwojowi struktur współpracy gospodarczej. Producenci i sprzedawcy mogą handlować ze sobą za pośrednictwem wspólnej platformy B2B pommern-MarktPlatz. Powstaje wspólny marketing, występy na targach i rynkach i wiele innych.

Wildkräuter Gutshaus Ramin

Am Standort Gutshaus Ramin wird ein zweigleisiges Konzept verfolgt. Zum einen die vielfältige und wandlungsfähige Begegnungsstätte für Veranstaltungen aller Art und Bildungsangebote mit dem Schwerpunkt auf regionaler, nachhaltiger, traditioneller Ernährung. Zum anderen ist der 7.000 m² große, naturbelassene Garten, welcher das Gutshaus Ramin umgibt, ein wahres ökologisches Wildkräuter-Eldorado und Lieferant der hauseigenen Manufaktur. Bekannte Arten wie Rosmarin, Oregano, Basilikum, Brennessel oder Petersilie reihen sich an in Vergessenheit geratene Heilkräuter wie Sauerampfer, Giersch, Salbei, Schafgarbe oder Spitzwegerich, Löwenzahn und Melisse. Alle Kräuter gedeihen in Ramin frei von Pestiziden und anderen Chemikalien. Eine Auswahl an Bio-Wildkräutern lässt sich im Online-Shop erwerben. Jolanta Grenke bietet in Ramin Kräuterkurse an.

Dzikie ziola Dworek w Raminie

Dworek w Raminie realizuje dwutorową koncepcję. Z jednej strony jest to zróżnicowane i elastyczne pod względem aranżacji miejsce spotkań w ramach wszelkiego rodzaju wydarzeń i programów edukacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem regionalnej, zrównoważonej i tradycyjnej żywności.

Z drugiej strony naturalny ogród o powierzchni 7000 m², który otacza dworek, to istne ekologiczne El Dorado dzikich ziół i źródło zaopatrzenia dla własnej manufaktury. Do znanych gatunków, takich jak rozmaryn, oregano, bazylia, pokrzywa czy pietruszka, dołączają zapomniane zioła lecznicze, takie jak szczaw, podagrycznik, szalwia, krwawnik pospolity czy babka lancetowata, mniszek lekarski i melisa. Wszystkie zioła rosną tu bez pestycydów i innych substancji chemicznych. W sklepie internetowym można nabyć wybór ekologicznych dzikich ziół. Jolanta oferuje w Raminie kursy zielarskie.

Blick in die Zukunft

Erweiterung von Bildungsangeboten zur nachhaltigen Ernährung besonders unter Einbeziehung der Wildkräuter.

Patrząc w przyszłość

Rozszerzenie oferty edukacyjnej w zakresie zrównoważonego żywienia ze szczególnym uwzględnieniem dzikich ziół.

Förderverein Gutshaus Ramin e.V.

Dorfstraße 41 | 17321 Ramin
Vertreten durch Edward Orłowski
+49 (0) 39749 296 00
info@gutshaus-ramin.de
www.gutshaus-ramin.de

Wildkräuter

Inhaberin: Jolanta Grenke
+49 (0) 39749 296 00
kontakt@wildkraeuter-ramin.de
www.wildkraeuter-ramin.de (mit Shop)

Gärtnerhof Guter Heinrich

Peter Markgraf betreibt seit vielen Jahren die Anlage einer Streuobstwiese mit mehr als 600 Apfelsorten bei dauerhaft gesicherter naturschutzgerechter Pflege. Ziel ist der Erhalt zahlreicher alter bzw. regionaler Obstsorten und die Schaffung von Lebensräumen für diverse Insekten, gefährdete Pflanzenarten sowie Brutvögel und Zaun-/Waldeidechsen in einem Streuobstwiesenhabitat. Ergänzt wird das Projekt durch spezielle Artenschutzmaßnahmen für Vögel, Insekten und Kriechtiere, insbesondere Sitzwarten für Greifvögel, Nistkästen, Vogeltränken im Lehmboden, Totholzstapel u. a. für Insekten und Mauswiesel, Moderholz- und Laubhaufen für Insekten, Reptilien und Igel, Lesesteinhaufen und Steinriegel. Angelegt ist zudem ein 30 ha großer „Ewiger Roggenanbau“. Zum Tätigkeitsfeld gehören die Obstsortenbestimmung, eine mobile Mosterei sowie die Vermehrung alter Obstsorten.

Ogrodnictwo Guter Heinrich

Peter Markgraf od wielu lat uprawia tradycyjny sad z ponad 600 odmianami jabłek dbając przy tym o to, aby sad był prowadzony w sposób przyjazny dla przyrody. Celem jest zachowanie licznych starych lub regionalnych odmian owoców oraz stworzenie siedlisk dla różnorodnych

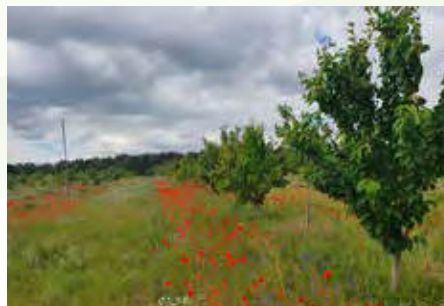
owadów, zagrożonych gatunków roślin, jak również ptaków lęgowych i jaszczurek żyworodnych w siedlisku łąki z sadem. Uzupełnieniem projektu są specjalne środki ochrony gatunkowej ptaków, owadów i gadów, w szczególności żerdzie dla ptaków drapieżnych, budki lęgowe, poidła dla ptaków w gliniastej ziemi, stopy martwego drewna dla owadów i łasic, stopy spróchniałego drewna i liści dla owadów, gadów i jeży, stopy kamieni i kamienne wały. Dodatkowo na 30 ha zasiano żyto na trwałą uprawę. Zakres działalności obejmuje identyfikację odmian owoców, mobilną cydrownię oraz rozmnażanie starych odmian owoców.

Blick in die Zukunft

Die dauerhaft gesicherte Pflege der Streuobstwiese ist eine wichtige Maßnahme für die Zukunft. Sie könnte als Vorbild für ähnliche Projekte dienen.

Patrząc w przyszłość

Zapewnienie stałego utrzymania sadu jest ważnym działaniem na przyszłość. Może on służyć jako model dla podobnych projektów.

Obstsortensammlung Waldeshöhe Guter Heinrich GbR

Peter Markgraf
Ausbau 4
17309 Jatznick
+49 (0) 171 782 3135
+49 (0) 39741 860 46
guterheinrich@aol.com

für nachhaltiges Fischen: Fischer Kai Handke Korswandt

Auf der Insel Usedom liegt der ca. 47 Hektar große Wolgastsee, welcher zur Gemeinde Korswandt gehört. Dieser Binnensee ist von dichtem Wald umgeben und bis zu acht Meter tief.

An der Westseite befindet sich ein kleines Sandufer mit einem Imbiss und einem dazugehörigen Bootsverleih. Der Fischer Kai Handke übt sein Handwerk nach Kriterien der Nachhaltigkeit aus. Zu den Zielfischen zählen Hecht, Zander, Barsch, Aal, Karpfen, Rotfeder und Rotauge.

Fangmengen werden nach besten wissenschaftlichen Erkenntnissen festgelegt, sodass nur so viel gefischt wird, wie nachwachsen kann. Das Rückwurf-Verbot wird konsequent umgesetzt. Rückwürfe werden bereits beim Fang durch den Einsatz selektiver Fangmethoden vermieden.

Zrównoważone rybołówstwo

Na wyspie Uznam znajduje się jezioro Wolgastsee o powierzchni ok. 47 ha, należące do gminy Korswandt. To śródlądowe jezioro otoczone jest gęstym lasem i ma głębokość do ośmiu metrów. Po zachodniej stronie znajduje się mały piaszczysty brzeg z barem i wypożyczalnią łodzi.

Rybak Kai Handke praktykuje swoje rzemiosło zgodnie z kryteriami zrównoważonego rozwoju.

Celem połowu są szczupaki, sandacze, okonie, węgorze, karpie, wzdreńgi i płocie.

Wielkość połowu ustala się zgodnie z najlepszą wiedzą naukową, tak aby odławiać tylko tyle, ile może odrosnąć. Konsekwentnie wdrażany jest zakaz odrzutów. Odrzutów unika się już podczas połowów dzięki stosowaniu selektywnych metod połowu.

Blick in die Zukunft

Verstärkt werden nachhaltige Fangmethoden eingesetzt und die Prinzipien des nachhaltigen Fischens eingehalten.

Patrząc w przyszłość

Coraz częstsze stosowanie zrównoważonych metod połowowych oraz przestrzeganie zasad zrównoważonego rybołówstwa.

Fischereiberechtigter: Fischer Kai Handke

Gothenweg 10
17419 Korswandt
+49 (0) 177 785 5203

Höfeladen Esslust – Bioladen, Naturkost und Bio-Imbiss vor Usedom

In einer großen 100-jährigen Scheune, zehn Kilometer von der Insel Usedom entfernt, befindet sich der Bioladen „Höfeladen Esslust“. Hier befindet sich auf 70 m² eine breite und gut ausgewählte Palette qualitativ hochwertiger Lebensmittel von Biobetrieben Vorpommerns sowie ein gut sortiertes Naturkostsortiment. Guter Geschmack, ökologische Erzeugung, Regionalität und Frische liegen der Betreiberin besonders am Herzen. Über zehn Biobetriebe aus der Region Vorpommerns sind die ständigen Lieferanten von Schafs-, Ziegen- und Kuhmilchkäse, Wurst, Brot, saisonalem Obst und Gemüse, Joghurt, Quark und Kräutertees. Der Höfeladen Esslust ist Mitglied im Bundesverband Naturkost Naturwaren und wird von diesem regelmäßig kontrolliert. Außerdem wird der Höfeladen von der Fachgesellschaft ÖKO-Kontrolle mbH (DE-ÖKO-034) auf die Einhaltung der EU Bioverordnung geprüft.

Sklep ekologiczny, naturalna żywność i ekologiczny bar z przekąskami niedaleko wyspy Uznam

W dużej 100-letniej stodole, dziesięć kilometrów od wyspy Uznam, znajduje się sklep z ekologiczną żywnością „Höfeladen Esslust”. Na 70 m² znajdują

tu Państwo szeroki i dobrze skomponowany asortyment doskonałej jakości żywności z gospodarstw ekologicznych Pomorza Przedniego, jak również bogaty asortyment żywności naturalnej. Dobry smak, ekologiczna produkcja, regionalność i świeżość są wyjątkowo ważne dla przedsiębiorcy. Kilkanaście gospodarstw ekologicznych z regionu Pomorza Przedniego są stałymi dostawcami serów z mleka owczego, koziego i krowiego, wędlin, pieczywa, sezonowych owoców i warzyw, jogurtów, twarogów i herbat ziołowych. Höfeladen Esslust jest członkiem Federalnego Zrzeszenia Producentów Żywności Naturalnej i Produktów Naturalnych (Bundesverband Naturkost Naturwaren) i jest przez nie regularnie kontrolowany. Ponadto sklep jest kontrolowany przez specjalistyczną spółkę Fachgesellschaft ÖKO-Kontrolle mbH (DE-ÖKO-034) pod kątem zgodności z rozporządzeniem UE w sprawie rolnictwa ekologicznego.

Blick in die Zukunft

Es wäre wünschenswert, wenn der Laden auch weiterhin von Einheimischen wie Touristen so gut angenommen wird. Das macht Mut und so lassen sich auch zukünftig viele Ideen verwirklichen.

Höfeladen Esslust

Kristin Wegner
Libnow 7a
17390 Murchin / OT Libnow
+49 (0) 3971 258 964
info@hoefeladen-esslust.de
www.hoefeladen-esslust.de

Patrząc w przyszłość

Dobrze byłoby, gdyby sklep nadal cieszył się tak dużym zainteresowaniem zarówno mieszkańców jak i turystów. To bardzo budujące i dzięki temu możemy w przyszłości zrealizować wiele pomysłów.

NATURHAFEN KRUMMIN

Naturhafen Krummin

Der Naturhafen liegt in der Krumminer Wiek auf der Insel Usedom. Die 4-Sterne zertifizierte Marina ist Mitgliedshafen der Marina Network Association. Der inhabergeführte Privathafen mit 160 Liegeplätzen lebt Nachhaltigkeit mit persönlichem Engagement. So beteiligt sich der Hafen z.B. an der Korksammel-Kampagne des NABU (Naturschutzbund) zum Kranichschutz, bietet Gästen, die mit Bus und Bahn anreisen, nach vorheriger Abstimmung einen kostenlosen Shuttle-Service vom nächstgelegenen Bahnhof und achtet darauf, mit regionalen Anbietern im Bereich Marinaservice (biologisch-abbaubare Bootslocke) und Gastronomie zu arbeiten. Zum Angebot gehören auch schwimmende Suiten mit moderner und exklusiver Ausstattung, Sauna oder Kamin. Auf Plastikmüll wird weitgehend verzichtet. Auf der Hafenterrasse werden in der Saison täglich überwiegend regionale Speisen gereicht.

Port w Krumminie

Port leży się w zatoce Krumminer Wiek na wyspie Uznam. Ta 4-gwiazdkowa marina jest członkiem stowarzyszenia Marina Network. Ta prywatna przystań z 160 miejscami postojowymi zarządzana przez właściciela, działa w sposób zrównoważony przy dużym osobistym zaangażowaniu. I tak na

przykład marina bierze udział w akcji zbierania korków organizowanej przez NABU (Związek Ochrony Przyrody i Biodóżnorodności) w celu ochrony żurawi, oferuje gościom przyjeżdżającym autobusami i pociągami bezpłatny transport z najbliższego dworca kolejowego po wcześniejszym uzgodnieniu, a także dba o współpracę z regionalnymi usługodawcami w zakresie usług portowych (biodegradowalne farby do łodzi) i gastronomicznych. W ofercie znajdują się również pływające apartamenty z nowoczesnym i ekskluzywnym wyposażeniem, sauną lub kominkiem. W dużej mierze zrezygnowano z odpadów z tworzyw sztucznych. W sezonie na tarasie portowym codziennie serwowane są głównie dania kuchni regionalnej.

Blick in die Zukunft

In Zukunft sollen weitere regionale Partner auf der Insel und dem Festland gefunden, das saisonale Speisenangebot erweitert, weniger Plastik bei der Hotelkosmetik eingesetzt werden. Eine Anschaffung von E-Autos zur Nutzung durch das Personal als auch evtl. im Verleih ist in Planung. Die Überzeugung ist, dass jeder mit kleinen Schritten etwas bewirken kann, egal ob privat oder als Unternehmen.

Naturhafen Krummin

Dorfstrasse 24
17440 Krummin – Insel Usedom
Hafenmeister: Frank Schmidt
+49 (0) 3836 201 660
Büro: +49 (0) 38355 689 811
info@naturhafen.de
www.naturhafen.de

Patrząc w przyszłość

W przyszłości należy znaleźć więcej regionalnych partnerów na wyspie i na stałym lądzie, rozszerzyć sezonową ofertę gastronomiczną, a w kosmetykach hotelowych stosować mniej plastiku. Planowany jest zakup samochodów elektrycznych na użytek pracowników i ewentualnie na wynajem. Jesteśmy przekonani, że każdy z nas może coś zmienić małymi krokami, czy to prywatnie, czy jako firma.

Apollo Reederei

In enger Zusammenarbeit mit dem Vogelschutzverein Jordsand und der Naturschutzgesellschaft Vorpommern organisiert die Apollo Reederei die Schifffahrt zu den Vogelschutzinseln Greifswalder Oie und Ruden sowie den vorgelagerten Robbenbänken im Greifswalder Bodden. Der Verein Jordsand bietet auf der Oie eine Führung zu Flora und Fauna sowie zur Arbeit des Vereins auf der Insel an. Die Naturschutzgesellschaft Vorpommern heißt die Fahrgäste der Reederei auf der alten Lotseninsel Ruden willkommen und klärt dort über ihre Tätigkeit auf. Mit Fahrrad und der Personenfähre „Apollo I“ gewährleistet die Reederei den Fährbetrieb zwischen den Häfen Peenemünde, Freest und Kröslin und verbindet so die Insel Usedom auf dem kürzesten Wege mit dem Festland.

Armator Apollo

W ściąszej współpracy ze Stowarzyszeniem na rzecz ochrony ptaków Jordsand oraz Stowarzyszeniem na rzecz ochrony przyrody Pomorza Przedniego przedsiębiorstwo żeglugowe Apollo organizuje rejsy statkiem na wyspy ochrony ptaków Greifswalder Oie i Ruden, a także do mielizn, na których przebywają foki w Zatoce Greifswaldzkiej.

Stowarzyszenie Jordsand oferuje zwiedzanie z przewodnikiem flory i fauny na Oie, jak również przedstawia pracę stowarzyszenia na wyspie. Towarzystwo Ochrony Przyrody Pomorza Przedniego wita pasażerów armatora na starej wyspie pilotów Ruden i wyjaśnia swoją działalność w tym miejscu. Dzięki rowerom i promowi pasażerskiemu „Apollo I” przedsiębiorstwo żeglugowe zapewnia połączenia promowe pomiędzy portami Peenemünde, Freest i Kröslin, łącząc w ten sposób wyspę Uznam z lądem najkrótszą drogą.

Blick in die Zukunft

Im Sinne der Förderung eines naturverbundenen Tourismus soll das Angebot ganzjährig erweitert werden. Dabei wird auch weiterhin eng mit den Partnern wie der DBU Naturerbe GmbH und der Naturschutzgesellschaft Vorpommern e.V. zusammengearbeitet, um die Natur für die Gäste erlebbar zu machen, ohne sie dabei zu gefährden.

Apollo GmbH Fahrgastreederei

Andreas Neumann
Hafenpromenade 8
17449 Peenemünde
+49 (0) 38371 284 29
reedereipeenemuende@gmx.de
www.schiffahrt-apollo.de

Patrząc w przyszłość

W myśl promowania całorocznej turystyki przyrodniczej planuje się rozszerzenie oferty na cały rok. Aby umożliwić gościom obcowanie z naturą bez narażania jej na niebezpieczeństwo, kontynuowana będzie ścisła współpraca z takimi partnerami jak DBU Naturerbe GmbH i Naturschutzgesellschaft Vorpommern e.V.

Haus Wildtierland

Das Landschulheim in Gehren setzt auf moderne Ausstattung und gesundes Essen. Das Haus verfügt über 72 Betten in Zwei- und Mehrbettzimmern, alle Zimmer mit eigenem Bad. Großer Wert wird auf gesundes Essen gelegt, wobei regionales Bio-Fleisch aus dem Nachbardorf Klepelshagen verarbeitet wird. Es gibt immer auch ein vegetarisches Gericht. Im Angebot sind über 30 Wanderungen und Lehrpfade in den geschützten Wäldern der Deutschen Wildtier Stiftung oder zum Galenbecker See mit der größten Trauerseeschwalbenkolonie Mecklenburg-Vorpommerns und bis zu teils 40.000 rastenden Kranichen. Schulklassen, Menschen mit Behinderungen, Familien, Senioren, Hochschulen, Firmen, Vereine, Projekt- und Seminargruppen, Sportler und alle an der Natur interessierten Menschen nutzen gern die praktischen Workshops oder den Seminarraum für bis zu 72 Personen. Fahrräder können ausgeliehen werden.

Dom Krainy Dzikich Zwierząt

Osrodek szkolny w Gehren stawia na nowoczesne wyposażenie i zdrową żywność. Dom posiada 72 miejsca noclegowe w pokojach dwu- i wieloosobowych, wszystkie z łazienkami.

Dużą wagę przywiązuje się do zdrowej żywności, przy czym mięso pochodzi z regionalnego gospodarstwa ekologicznego w sąsiedniej miejscowości Klepelshagen. Zawsze serwowane jest również danie wegetariańskie. Oferta ośrodka obejmuje ponad 30 tras pieszych i ścieżek dydaktycznych w chronionych lasach Niemieckiej Fundacji na rzecz Przyrody lub nad jeziorem Galenbeck nad którym znajduje się największa w Meklemburgii-Pomorzu Przednim kolonia rybitwy czarnej i gdzie odpoczywa nawet 40.000 żurawi. Klasy szkolne, osoby niepełnosprawne, rodziny, seniorzy, uczelnie, firmy, kluby, grupy projektowe i seminaryjne, sportowcy i wszyscy zainteresowani przyrodą chętnie korzystają z warsztatów praktycznych lub sali seminaryjnej dla 72 osób. Istnieje możliwość wypożyczenia rowerów.

Blick in die Zukunft

Als Leitgedanke gilt: „Nur was der Mensch kennt und schätzt, wird er auch schützen wollen“. Auf die Wechselwirkungen von Mensch und Natur wird aufmerksam gemacht. Gelehrt wird Achtung und Respekt vor der Natur, denn sie ist unsere Lebensgrundlage.

Haus Wildtierland Schullandheim Gehren

Herr Hergen Stübbe
Gehren 3
17335 Strasburg (Uckermark)
+49 (0) 39772 204 61
info@hauswildtierland.de
www.hauswildtierland.de

Patrząc w przyszłość

Myślą przewodnią jest: „Tylko to, co ludzie znają i doceniają, będą chcieli też chronić“. Chcemy zwracać uwagę na interakcje między człowiekiem a przyrodą. Uczymy szacunku dla przyrody, ponieważ jest ona podstawą naszego życia.

Milchschaafhof am Fuchsberg

Seit 2015 gibt es den Milchschaafhof am Fuchsberg in Mecklenburg-Vorpommern an der Grenze zur Uckermark. Die Herde besteht aus rund 100 Ostfriesischen Milchschaafen. Von März bis Oktober werden die Schafe gemolken. Die Milch wird in der hofeigenen Käserei zu Joghurt, Weichkäse, Frischkäse und Schnittkäse verarbeitet und vor Ort oder auf Wochenmärkten in der Region verkauft. Gehütet wird mit Altdeutschen Hütehunden, den Schutz der Herden übernehmen Pyrenäenberghunde.

Eine zweite Herde von Coburger Fuchsschaafen wird für die Landschaftspflege und damit für den Erhalt und die Wiederansiedlung von seltenen Tier- und Pflanzenarten eingesetzt. Sie besteht aus ungefähr 120 Muttertieren.

Gospodarstwo mleczne – owczarnia am Fuchsberg.

Gospodarstwo hodowlane owiec mlecznych „Milchschaafhof am Fuchsberg” w Mekslemburgii-Pomorzu Przednim na granicy z Uckermark istnieje od 2015 roku. Stado liczy około 100 wschodniofryzjskich owiec mlecznych. Owce są dojne od marca do października. Mleko jest przetwarzane w należącej do gospodarstwa serowni na jogurt, sery miękkie, sery

świeże i półtwarde, które są sprzedawane na miejscu lub na cotygodniowych targach w regionie. Przy wypasie pomagają owczarki staroniemieckie, a stad chronią pirenejskie psy górskie. Drugie stado owiec rasy Coburger Fuchsschaf służy do pielęgnacji krajobrazu, a tym samym do zachowania i reintrodukcji rzadkich gatunków zwierząt i roślin. To stado składa się z około 120 owiec-matek.

Milchschaaf am Fuchsberg

Oliver Barf
Dorfstraße 45
17337 Schönhausen
+49 (0) 1575 884 3863
milchschaafhof@posteo.de
<https://milchschaafhof-am-fuchsberg.de>

Bauerberg

Der „Bauerberg“ ist eine 23 Meter hohe bewaldete Erhebung einer isolierten Endmoränenkuppe am westlichen Ufer des Peenestroms. Das über 100-jährige Gebäude einer ehemaligen Gaststätte wurde gerade zu einem „Grünen Klassenzimmer“ mit Ausblick auf die Insel Usedom und das Achterwasser umgebaut. Von hier lassen sich hervorragend Seeadler beobachten. Mit Leader-Mitteln erfolgt eine umfangreiche Erweiterung und Renovierung der Gebäude. Hier gibt es zukünftig Workshops für Natur- und Umweltbildung mit Übernachtungsangebot und Raum für Klausuren und Seminare. Der Eigentümer Michael Hahn betreibt hier seit vielen Jahren ein Wassersport-Camp mit einem Anlege- und Lagerplatz für Katamarane und Segelboote. Wind- und muskelbetriebene Wassergefährte sind immer willkommen.

Bauerberg

„Bauerberg“ to zalesione wzniesienie o wysokości 23 m znajdujące się na wyizolowanym wzniesieniu moreny czołowej na zachodnim brzegu rzeki Peene. Ponad 100-letni budynek dawnej restauracji został właśnie przekształcony w „zieloną klasę” z widokiem na wyspę Uszama i Achterwasser. Można stąd doskonale obserwować orły bieliki.

Dzięki środkom z programu Leader budynki zostaną gruntownie rozbudowane i wyremontowane. W przyszłości będą tu organizowane warsztaty edukacji przyrodniczej i ekologicznej z noclegami i miejscem na prace klasowe i seminaria. Właściciel Michael Hahn prowadzi tu od wielu lat obóz sportów wodnych z miejscem do cumowania i przechowywania katamaranów i żaglówek. Zawsze mile widziane są jednostki pływające napędzane wiatrem i siłą mięśni.

Blick in die Zukunft

Die gesamte Anlage soll nach der Renovierung als vielseitiger Veranstaltungsort mit Übernachtungsmöglichkeiten nutzbar sein.

Patrząc w przyszłość

Po remoncie cały obiekt ma być wykorzystywany jako wielofunkcyjne miejsce organizacji imprez z miejscami noclegowymi.

Bauerberg Wassersport-Camp am Peenestrom

Michael Hahn
Zum Bauerberg 7
17440 Wehrland
+49 (0) 172 303 0339
m.hahn@wassersport-camp.de

Forstamt Neu Pudagla

Die Untere Forstbehörde ist im gesamten Wald mit einer Größe von rund 12.000 ha auf Usedom unter anderem für die Umsetzung des Landeswaldgesetzes, die Beratung des privaten Waldbesitzes, die Förderung der Waldbesitzer und die Umweltbildung zuständig. Die rund 4.000 ha Landeswald auf Usedom werden nachhaltig und naturnah bewirtschaftet, wozu neben der Ernte des Holzes und der Wiederaufzucht auch die Bejagung des Wildes gehört. Auf dem Hof des Forstamtes gewährt ein Waldkabinett Einblicke in die Entwicklung des Ökosystems Wald. Der angeschlossene Usedomer Gesteinsgarten informiert als eine der bedeutendsten Findlingssammlungen Europas zur Eiszeit. Der Bodenlehrpfad im benachbarten Wald gibt Auskunft zum Ursprung allen Lebens und der Quelle allen Wachstums – dem Boden. Im Kletterwald können Jung und Alt unter fachkundiger Anleitung mit eigener Kraft die Höhe der Bäume erkunden. Das Imbissangebot des Waldladens mit Produkten aus heimischem Wild wird von weiteren regionalen Besonderheiten ergänzt.

Nadleśnictwo Neu Pudagla

Nadleśnictwo jest odpowiedzialne za cały las na wyspie Uznam o powierzchni ok. 12.000 ha, a jego zadaniem jest m.in. realizacja ustawy o lasach państwowych, doradzanie prywatnym właścicielom lasów, wspieranie właścicieli lasów i edukacja ekologiczna. Około 4.000 ha lasów państwowych na Uznamie jest zarządzane w sposób zrównoważony i zbliżony do naturalnego, do czego zalicza się pozyskiwanie drewna i zalesianie oraz prowadzenie polowań na zwierzyinę łowną. Na dziedzińcu biura nadleśnictwa znajduje się gałbota leśna, która umożliwia wgląd w rozwój ekosystemu leśnego. Sąsiadujący z nim Uznamski Ogród Skalny, jeden z najważniejszych zbiorów głazów narzutowych w Europie, dostarcza informacji na temat epoki lodowcowej. Ścieżka dydaktyczna w sąsiednim lesie informuje o pochodzeniu wszelkiego życia i źródła wszelkiego wzrostu – gleby. W lesie wspinaczkowym młodzi i starsi mogą pod fachową opieką o własnych siłach zdobywać szczyty drzew. Ofertę przekąsek w sklepiku leśnym z produktami z miejscowej dziczyzny uzupełniają inne regionalne specjaljały.

Landesforst Mecklenburg-Vorpommern Forstamt Neu Pudagla

Neu Pudagla 2
17459 Seebad Ückeritz
+49 (0) 38375 291 1-0
+49 (0) 173 247 2191
neupudagla@lfoa-mv.de
www.wald-mv.de/Forstaemter/Neu-Pudagla

Insel-Safari

Seit mehr als 20 Jahren führt die Insel-Safari ihre Gäste durch die Landschaften der vorpommerschen Boddenküste. Kleinere Etappen im Land Rover wechseln sich mit kürzeren Etappen zu Fuß ab. Erfahrene Nature-Guides machen für kleine Gruppen die heimische Flora und Fauna erlebbar. Umweltbildung und die Sensibilisierung für die Bedürfnisse von Mensch und Natur bilden einen Schwerpunkt. Die Gäste erhalten Einblicke in den Alltag und die Arbeit lokaler Partner aus Landwirtschaft und Forst, Handwerk und Kunstszene. Der Erhalt lokaler Kulturdenkmäler und historischer Bausubstanz soll gefördert werden. Die Touren sind sowohl für Kinder als auch für Senioren geeignet. Die heimische Landschaft verbindet Polen und Deutschland und bildet somit einen gemeinsamen Naturraum. Das ermöglicht, sowohl Gäste aus Deutschland auf die Insel Wollin zu führen, als auch polnischen Gästen die Insel Usedom und das angrenzende Festland erlebbar zu machen. Dabei liegt der Schwerpunkt im strukturschwachen Hinterland.

Safari na Wyspie

Od ponad 20 lat Safari na Wyspie prowadzi swoich gości przez krajobraz kulturowy wybrzeża Zatoki Greifswaldzkiej na Pomorzu Przednim.

Krótsze etapy pokonywane land roverem przeplatają się z krótszymi etapami pieszymi. Doświadczeni przewodnicy przyrodniczy umożliwiają małym grupom poznanie lokalnej flory i fauny. Głównym celem jest edukacja ekologiczna i uwrażliwienie na potrzeby ludzi i przyrody. Goście poznają codzienne życie i pracę lokalnych partnerów w rolnictwie i leśnictwie, rzemiośle i sztuce. Należy wspierać zachowanie lokalnych zabytków kultury i zabytkowych budowli. Trasy są odpowiednie zarówno dla dzieci, jak i dla seniorów. Tutejszy krajobraz łączy Polskę i Niemcy, tworząc tym samym wspólną przestrzeń przyrodniczą. Dzięki temu goście z Niemiec mogą wybrać się na wyspę Wollin, a goście z Polski mogą poznać wyspę Uznam i sąsiadujący z nią stały ląd. Główny nacisk kładzie się na słabe strukturalnie tereny leżące w głębi obszaru.

Blick in die Zukunft

Die Fahrzeuge mit Verbrennungsmotoren sollen schrittweise durch elektrifizierte Fahrzeuge ersetzt werden. Durch die Verminderung der Emissionen soll eine deutlich umweltfreundlichere und nahezu lautlose Fortbewegung erreicht werden.

Insel-Safari

Drosselweg 3
17438 Wolgast
Gunnar Fiedler
+49 (0) 172 316 6634
info@insel-safari.de
www.insel-safari.de

Patrząc w przyszłość

Pojazdy z silnikami spalinowymi mają być stopniowo zastępowane przez pojazdy elektryczne. Poprzez redukcję emisji spalin dąży się do osiągnięcia znacznie bardziej przyjaznego dla środowiska i niemal bezgłośnego sposobu poruszania się.

NATURE GUIDE NETWORK

Nature Guide Network

Das Netzwerkprojekt zielt darauf ab, einen nachhaltigen Naturtourismus in grenzüberschreitenden Küstengebieten des südlichen Ostseeraums zu unterstützen und so den Anteil qualifizierter Arbeitskräfte im Bereich der grünen Tourismuswirtschaft zu erhöhen. Dafür wird ein neues Berufsbild des „Nature Guide“ als Natur- und Tourismusexpert*in entwickelt, um entsprechende naturtouristische Angebote bereitstellen zu können. Ergänzend werden nationale sowie länderübergreifend europäische naturtouristische Netzwerke gestärkt bzw. aufgebaut. Der „Nature Guide“ rückt als Vertrauensperson der Reisenden in den Mittelpunkt einer Weiterentwicklung des ländlichen Tourismus und vermittelt kommunikativ zwischen den verschiedensten Interessengruppen vor Ort, den Anliegen der Gäste und dem Schutz- und Ruhebedürfnis der Natur.

Nature Guide Network

Projekt sieciowy ma na celu wspieranie zrównoważonej turystyki przyrodniczej w przygranicznych obszarach nadmorskich południowego regionu Morza Bałtyckiego, a tym samym zwiększenie liczby wykwalifikowanych pracowników w branży zielonej turystyki.

W tym celu opracowywany jest nowy profil zawodowy „przewodnika przyrodniczego” jako eksperta ds. przyrody i turystyki, który będzie w stanie zapewnić odpowiednie oferty turystyki przyrodniczej. Ponadto chcemy wspierać i tworzyć krajowe i ponadnarodowe europejskie sieci turystyki przyrodniczej.

„Przewodnik przyrodniczy”, który cieszy się zaufaniem podróżnych, zajmuje centralne miejsce w dalszym rozwoju turystyki wiejskiej i pośredniczy w komunikacji pomiędzy różnymi grupami interesów na miejscu, potrzebami gości i koniecznością ochrony i zachowania spokoju przyrody.

Nature Guide Network

Nature Guide Network
Projektträger | Projektodawca:
HOP Transnationales Netzwerk
Odermündung e.V.

Martin Schröter
Hafenstraße 3
17438 Wolgast
+49 (0) 178 353 6377
martin@hop-transnet.org
www.nature-guide-network.eu/